

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 40 Lei. Negyed évre — — — 10 Lei.
Fél évre — — — 20 " Egyes szám ára — — — 1 "
Nyilttér soronként 5 Lei.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.
Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.
M megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők. Kéziratok nem adtnak vissza. Hirdetések árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Küzdelem a vérhaj ellen.

Az embriség egyik legelterjedtebb ellen-sége a vérhaj, amely — különösen a háboru alatt és után — oly mérveket öltött, hogy az ez elleni hathatós küzdelem mikéntje, hogyanja a sürgősen megoldandó világproblémák egyikévé nőtte ki magát.

Az orvosi szakkörök és a kormányzatok, továbbá a sajtó és mások mindent elkövet-tek, hogy köztudatba menjen és ismertté vál-jék a vérhaj veszélyessége és ennek borzal-mas következményei. Ujabban dr. Levaditi egyetemi tanár és Gyalui Jenő mozidramát irtak, amely dr. Ivanovics Jenő szakavatott rendezése alatt filmesített meg. A már eddig is nagy sikereket elért 4 felv. dráma címe: „A világrém“, amelyben az egyes alakokat híres magyar művészek, u. m. Poor Lili, Ba-ráti Eliz, Fekete Mihály, Nagy Gyula, Len-gyel Vilmos személyesítették meg.

A közegészségügyi miniszter rendelete foly-tán a hunyadmegyei orvosi hivatal útján a napokban Szászvároson is előadásra került ez a dráma, amelyről elmondhatjuk, hogy valóban egyik értékes eszköze a vérhaj el-leni küzdelemnek.

A filmet bemutatták a román liceum és a Kún-kollegium ifjuságnak, a katonaságnak s végül a nagy közönségnek is, amikor dr. Salamon Iános főorvos román, és dr. Löwen-stein Lajos körorvos magyar nyelven tartot-tak oktató előadást. Mindkét orvos ügyes és

ahhozértésről tanuskodó s a mozidráma pro-logjául tekinthető előadását a társadalom mindenik osztályából való nagyszámu közön-ség nagy figyelemmel hallgatta végig. Dr. Löwenstein magyar nyelven tartott előadását szírol-szóra alább közöljük. Ugy véljük szol-gálatot teszünk vele s hasznára leszünk an-nak a küzdelemnek, amely a háboruk által ijesztő mértékben elterjedt vérhaj ellen min-denütt folytatnak.

Az oktató és bevezető előadás így szólt:
Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

A ma bemutatásra kerülő filmdráma a szórakoztatáson kívül egy fontosabb célt van hivatva szolgálni; megismertetni Önökkel szemléltető módon az emberiség egyik leg-szedelmesebb ellenségét, a vérhajt. — A ren-delkezésemre álló idő tulságosan rövid ahhoz, hogy a tárgy fontosságához mért részlet-es-séggel ismertessem Önök előtt e pusztító bántalmat, amely — sajnos — különösen nap-jainkban ijesztő mérveket öltött. Ezért csak röviden fogom ezuttal elmondani a legszük-ségesebbeket, hogy megismerjék a lényegét és hasznukra fordítsassák azt, amit a bemu-tatandó drámában látni fognak. Az u. n. nemi betegségek legsúlyosabbja a siphilis — vagy amint népiesen nevezik a vérhaj. — E bántalom súlyosságánál csak az eterjedett-sége nagyobb talán, mert szomorú bár, de kérlelhetetlen statisztikai tények igazolják, hogy kb. minden 10-ik ember szenved e fertőzésben akár szerzett, akár öröklött mó-

don. A pusztítást illetőleg pedig, amelyet az emberiség soraiban végez csak egy versenytársa akad — a tuberculozis, mert az utóbbi 21 %-ot kitevő halálozási arányszáma után mindjárt a vérhaj következik 18 %-al, ami annyit jelent, hogy minden 100 haláleset közül 18 a vérhaj és annak következményei folytán állott be. Ijesztő számadások ugy-e és már magukba véve is eléggé indokoltá teszik, sogy minden rendelkezésre álló esz-közzel küzdjünk az emberiség e réme ellen! Melyek hát az eszközök, amellyel a legsike-resebben küzdhetünk ellene. Ilyen kettő van:
1. Megismertetni a bántalmat, annak minden vészes következményeivel együtt. 2. Megis-mertetni a bántalom elkerülésének módjait, vagy amint orvosi nyelven mondják a prop-hilaxist. Önök a filmen élethű fotografiában látni fogják a bántalom sokféle megnyilvánulási formáinak leggyakoribbjait. Látni fog-ják, hogy a szerzett és az egyáltalában nem, vagy nem kellőleg kezelt vérhaj minő rette-netes pusztítást visz végbe a szervezetben; a külsőt eltorzító fekélyek és hegedésektől kezdve a benuulásokon és vakságon át a leg-súlyosabb elmezavarig. Látni fogják, hogy nemcsak a megtámadott egyén, hanem annak leszármazottjai is súlyosan megszenvedik a bántalom átkát. A testileg és szellemileg el-nyomorodott gyermekek bő vádakként tárják elének a szülők bűnös könnyelműségét. És ha így megismerték e bántalmat minden ret-tenetes következményeivel együtt, akkor be-

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

Péterfi Márton.*

Irta: Mallász József.
(Folytatás és vége.)

Csakhamar két gyűjtemény vándorolt szak-ember kezéhez, két gyermeknek a gyűjtemé-nye; a barátomé volt az értékebb, a bará-tomé a nagyobb szerencse is, mert a két tu-dós között Haszlinzky volt a közvetlenebb természet. És a nagy botanikus ettől kezdő-dőleg haláláig állandó levelezésben állott ba-rátommal, akinek, tanulmányaiuk alapossá tétele érdekében egy mikroszkopiumot is ajándékozott, amely jelenben az én tulajdo-nomat képezi, mert Péterfi a későbbi évek-ben egy nagyobbat kapott, ajándékképpen a kir. M. Természettudományi Társulattól.

Tanulással, gyűjtéssel telt az idő. Péterfi a képesítő, én az érettségi előtt állottam, ek-kor határoztuk el adatainkkal a nyilvánosság elé is lépni, ennek eredményeként aztán nem soká postára lőn adva: Péterfinek: „Déva lombos mohái“ és az én „Déva bogár vi-lága“ című dolgozat, amelynek minden adata kettőnk lelkivilágának egy-egy szoros kapcsa, hiszen együtt gyűjtöttük azokat, együtt ör-vendtünk egy-egy újabb felfedezésen.

A nagyvakációban (1895. aug. 24-én) Pé-

* A Cluj-i (Kolozsvár) Tudomány Egyetem conser-vátora, európai hírnevű biológus; meghalt 1922. évi január hó 30-án, 46 éves korában.

terfi meglátogatja Nagyenyeden Csathó Já-nost, minden eredmény nélkül, lelke és tu-dása itt újabb impresziókat nem nyer. Így lépünk be a millenárius esztendőbe, amely Őt már mint kinevezett dévai állami csángó-is-kolai tanítót találja; nagyban segítségére van a vármegye kiállító bizottságának, a mező-gazdasági és néprajzi tárgyak rendezésénél, mint tanító nem lelkes, hanem csak pontos és lelkiismeretes, aki minden szabad idejét privát studiumának szenteli.

Nagy hatással van reá az öreg Barth-tal való találkozás, akit Hoszúaszón meglátogat (1896 jul. 23—24). Ezen látogatása eredmé-nyezte Péterfinek első havasi kirándulását is, amelyet Barth-tal, ezen lelkes és jó botani-kus társaságában a Paring havason, ugyan-ezen év aug. 4—7 napján tettünk meg. Han-gos örömrivalgás verte fel a havas zord bér-ceit, minden újabb felfedezésünkkel és ne-künk ifjaknak örömkönn szökött szemünkbe, látván az öreg evangélikus lelkész urat, az ifju kort is megszügyenítő élénkségében, ezen a klasszikus talajon apostolként lelkesedni és áhítatosan magabamerülni.

Mielőtt a kenyérkeresés kényszere enge-met elszólít Déváról, jól kihasználjuk a még rendelkezésre álló időnköt, aligis van Hunyad-vármegyének egy florisztikai és egy faunisz-tikai szempontból érdekesebb vidéke, melyet fel nem kerestünk volna. Erre az időre es-nek következő főbb kirándulásaink: Brád—Halmagy, Marosillye—Zám és annak kör-

nyéke, Marosolymos—Nagyág—Gyógy, Vaj-dahunyad-Gyalár—Ruszkahegység és a Re-tyezát előhegységei.

Minden egyes kirándulás még nagyobb ba-rátságban forrasztja össze lelkünket, ekkor születik meg az állandó együttdolgozásnak a terve: minden irodalmi munkát közös név alatt megjelentetni és egymást anyagilag is támogatni.

Oh boldog ifjukori ábrándozások! — minő parányi kis részét valósíthatta meg mindezek-nek a küzdelemteljes élet, amelybe mindket-tőnköt a mostoha sors csakhamar belésodort.

Nagyszében, Eger és Budapest lőn egy-másután az én működésemnek színhelye és a minket elválasztó térbeli távolság Nála csakhamar a szabad továbbfejlődést gátló változást idéz elő: 1898. évi december hó-ban meglepetésszerűen ér engem eljegyzé-sének híre, szerelmi házasságot köt és bár nem vallja be, bár panaszszóra soha sem nyílnak ajkai, inntől kezdődőleg az anyagi gondok többé-kevésbé bénítólag hatnak ideálisan megtervezte munkaprogrammunk ki-vitelében. Elsőszülött gyermekének gyorsan bekövetkezett halála pedig, annyira megren-dítik szerető apai szívét, hogy elveszti lelki egyensúlyát... a „volt... nincs“ megbé-nítja teljesen munkaerejét. Ekkor forog első-izben veszélyben a közös virágbiológiai mun-kánk sorsa is.

Sűrűn Hozzáküldött leveleimmel célt nem érek és csakis mikor szabadságot véve meg-

látják, hogy minő fontossággal bír ismerni e bántalom elkerülésének módjait, a prophylaxis. A prophylaxis leghatásosabb eszköze a bántalomnak minél szélesebb körben való, minél alaposabb megismertetése. Ha mindenki tisztában lesz azzal, hogy mit jelent az egyéni, a családra, az utódokra nézve a vérbaj, úgy bizonyára őrizkedni fog attól, hogy a fertőzés veszélyének kitegye magát. Ha át fog menni a köztudatba, hogy a vérbaj nem szűgyen — de szerencsétlenség, akkor már hatalmas lépéssel jutottunk előbbre az ellene való küzdelemben. Félre kell tehát tennünk az oktalant és káros álszemérmét és igenis beszéljünk erről a tárgyról, mert alig van fontosabb, égetőbb kérdése az emberiségnek, mint ez! A felvilágosítás lesz egyik legbiztosabb eszköze a baj elkerülésének. Hívjuk fel a serdülő ifjúság figyelmét a körülötte ólálkodó veszélyre és bizonyára sikerülni fog nagy hányadát a vakon vesztőkbe rohanóknak megmenteni. A józan, mértékletes életmódra való vezetés szintén hathatós eszköze a prophylaxisnak. Ezek a szociális módjai a baj megelőzésének — van azután a prophylaxisnak orvosi módja, amelyet megismerni szintén igen fontos, amire azonban ezen előadásom szűkre szabott keretében lehetetlen rátérnem. Mielőtt ismertetésemet befejezném, röviden e bántalom gyógyíthatóságát illetőleg akarok néhány szót szólani.

Hangsúlyozni akarom, hogy alig van bántalom, amellyel szemben hathatósabb gyógyeszközökkel rendelkeznek az orvostudomány, mint a vérbaj. A betegség gyógyítható, és pedig annál tökéletesebben és annál rövidebb idő alatt, mentül hamarabb kerül szakavatott kezelés alá. Ezt azért fontos tudni, hogy azok akiket e bántalom megtámadott ne képlekedjenek magukat megfelelőleg gyógyíthatni, amiben a kellő ismeretek hiánya folytán őket a legtöbb esetben az álszemérem, vagy a baj semmibevevése gátolja.

Ezzel végére értem volna rövid értekezésemnek és azzal az óhajjal fejezem azt be, hogy vajha az elmondottak és a látottak mentül alaposabb okulásra szolgálnának.

látogatom Öt Déván, akkor sikerül tespedéséből felráznom és a munkának újra visszaadnom. A javulás azonban nem tart hosszasan, mert a sorsa iránti elégedetlenség elhatározatja vele a tanári szakvizsgák utólagos letételét; szorgalmasan tanul, készül a már kitűzött vizsgára, értesít engem a Budapestre való érkezésének időpontjáról, azonban dr. Vangel Jenő pedagógiai intézetbeli igazgatónak egy szerencsétlenül írott levele elegendő arra, hogy az Ő aligis behégedt sebének még vérzőbbé tegye.

A vizsgák elől szó nélkül kitér és az Őt ért méltánytalanság anyira fájdalmasan érinti, hogy minden akaraterő megbénul benne, további munkára Őt ösztökölni — levélbelileg — nem lehet. Az Ő és a pályamunkának készülő virágbiológia munkánknak sorsát biztosítandó elhatározom a Budapestre Dévára való áthelyeztetésemet. Ez 1903. tavaszán sikerül is. Péterfi ettől a pillanattól kezdve újra éled, Ő megvan a családnak és a tudománynak mentve.

A virágbiológiai munkánk gyorsan befejezésre jut és a kir. M. Természettudományi Társulat közgyűlésének harározatából folyólag megnyeri a Bugát díjat.

Ezen eredmény fölötti örömnél csak a jövőbe vetett bizalmunk volt nagyobb, ekkor történt meg először és utoljára, hogy a két barát és munkatárs a fehér asztalnál is találkozott egymással.

Diplomás iparos inasok.

A változott viszonyok után diplomával rendelkező intelligenciánk közül sokan áttértek az ipari pályára. Amint egyik nagyobb ipari központtal rendelkező városunk ipartestülete megállapította, az új iparosok kitűnően beválnak és csak elismerést szereznek a középosztálynak, — ami természetes is. Az erdélyi városok közül jelenleg Temesvárnak van a legtöbb diplomás iparos tanonca, ahol ma már 100 érettségizett lateiner pályán működött egyén lépett át az iparos pályára. Akik ezt megtették, talán egy sem bánta meg, de legtöbben, akik kereskedőknek, iparosoknak, vagy vállalkozóknak csaptak fel, ma már nem cserélnék vissza helyzetüket a régi poros hivatallal.

A régebbi magyar társadalom középosztálya óriási hibát — öngyilkosságot — követett el azáltal, hogy az ipari és kereskedelmi pályákat teljesen mellőzte, sőt — bizonyos lekicsinyléssel viseltetett az azokkal foglalkozó polgártársainkkal szemben. Utontúszélen hallanunk kellett ezen foglalkozások lenézett voltát és már az ártatlan gyermekek lelkét megméltelyezték az ipar és kereskedelem iránt való ellenszenvvel, hiszen ha véletlenül egy gyengébb osztályzat került bizonyítványába, úgy kórusba zúgták fülébe tanítóit, valamint szüleit, hogy „majd odaadunk iparos, vagy kereskedő inasnak, ha nem tanulsz.“ Ilyen elveket vallva és hirdelve nemzedékről, nemzedékre, nem csodálkozhatunk, ha végre is — a legtöbb esetben — ezen fontos közgazdasági tényezők szolgálatába csak olyanok szegődtek, akik más pályán való érvényesülésre nem érezték magukban semmi hajlamot. Még a nagyobb központokban elvéve akadt egy-egy ember, aki lelkiismerettel végezte ezen pályákon hivatását, de ilyen esetek — sajnos — csak fehérholóként fordultak elő.

És így ment ez — mondhatjuk — évszázadokon keresztül, amely gyakorlátnak szomorú következményei nagyon is élesen domborodtak ki, mert a leges-legutolsó évekig

Megható módon nyilvánult meg ez alkalommal benne az irántam érzett nagy barátság és az elért sikernek nagyobb részét reám hárította, pedig ebben nem volt igaza, mert csak a bíráló bizottság ítélete nem volt méltányos, mikor a munka botanikai részét nem fogadta éppen olyan kedvezően, mint annak állattani részét. Ezt én jól éreztem és ennek igazságáról sikerült meggyőzőnöm Őt, mert nemsokára módomban állhatott, írásban is a bírálat magyarozatával szolgálnom: Klein apó és társai (bírálbizottság) a szóban forgó pályamunkát csakis „Mallásznak a bogarásznak“ tulajdonították és így tisztán csak a rovarásznak szólott a botanikus urak kritikája: „A munka befejezett, kerekded egész, mely a jövőbeli kutatásoknak alapjául szolgálhat, kivált akkor, ha a növénytani rész a rovartani rész színvonalára fog emelkedni.“ Szó nélkül, de örömkönnel a szemében fogadta Péterfi a bírálat megfajtásának a bizonyítékát: méltánytalanul bántak vele miattam, — az én hibámon kívül. — A baráti kéz azonban — ezuttal — jóvá tehetné némileg az érzett fájdalmat, melyet benne a bírálat keltett.

Szegény jó barát, a Tégedet ért sok többi méltánytalanságot azonban már nem sikerült nekem jóvá tennem, hiszen részedre a sors könyvében örökös mártíromság volt fenn tartva; Te benned megkellett ismétlődjön egykori regényhősünknek a tudós hollandus, Schwammerdamnak a sorsa: gondolkozni

talán Európában alig volt fejlettebb ipar és lenézettebb, — megbizhatatlanabb kereskedelem a miénknél. Az idők változtak és mi változtunk azzal. Hála a gondviselésnek, intelligenciánk kezd már ráeszmélni arra, hogy egy állam polgárainak jólétének előmozdításához nagyon is nélkülözhetetlen kellek a fejlettebb ipar és a becsületes kereskedelem. Ezt a felfogást látjuk megnyilvánulni intelligenciánk ama törekvésében, hogy napról-napra szaporodik azoknak a száma, akik az ipar és kereskedelem szolgálatában óhajtják érvényesíteni tehetségeiket.

Jóleső megnyugvással állapítjuk meg ezt az örömdetes jelenséget és tiszta szívből üdvözljük azokat az utöröket, akik szakítva az őstől reánk zudult ostoba hagyományokkal, nem restelik a becsületes munka szolgálatába állani. („Szilágység“)

A ref. Nőegylet hangversenye.

F. hó 11-én este folyt le a ref. Nőegylet vonósnégyes hangversenye a kollégium disztermében. Ez alkalommal eltérőleg a sablonos koncertektől igazi klasszikus zenében gyönyörködött városunk zenekedvelő és zenélő közönsége, mely teljesen megtöltötte a termet.

Előadásra került Haydn Józsefnek bibliai tárgyú műve — oratoriuma — „Jézus hét utolsó szava.“ A nagy zeneköltő ama mondasokat dolgozta fel e híres művében, melyek a keresztfán megfeszített Megváltó ajkáról hangoztak el. A mű tagolását már a multkori számunkban ismertettük; most csak hivatkozunk rá.

A művet kamarazene alakjában hallottuk ezuttal először Szászvároson, amint azt a Szabó Gizi — Debreczeni — Wittstock — Róth vonósnégyes társaság, a darab klasszikus szépségeihez méltó művészi nívón előadta.

Az előadás szépségét, élvezetességét nagyban fokozta a kollégiumi diszterem kitűnő akusztikája, úgy hogy a darab legfinomabb részletei is a terem minden pontján kiváló hatással érvényesültek.

dolgozni — másoknak, másokért és ugyanazokkal magadat leterítetned!.. borzalmas sorsa ez a gondolkozó és dolgozó elmének. Vezérnek született és eszköz maradt mások kezében; fényt juttatott másoknak és Neki megkellett elégednie a hűvös árnyékkal, amelyben nagyszámu családjával rágta a száraz kenyeret.

Ő azonban nem panaszkodott, türt és dolgozott, a szeme az tiszta maradt és csak a szíve könnye csurgott a lelkére alá, mindjobban, mind bővebben, amíg azoknak mérge aláásták szervezetét.

Összeszedi megegyeszer az életnek minden energiáját, gyógyulást keresni siet barátjához, akinek sikerül már-már összeroskadó lelkü barátját az önelmerülésből újból kiragadni.

Azonban mindhiába! a világesemények tovarohanó forgatagja is megrohanják lelkét és sebet-sebre vágnak nemesen érző szívében; emberek, barátok, munkatársak — talán öntudat nélkül — nehéz ütegeket vonultatnak fel ellene, amelynek most már esze sem tud többé ellentállni, belevérzett aggyal bukik mikroszkopiosus dolgozó asztaláról alá.

A jóbarát a súlyos beteghez siet és kétségbe esik: a test fokról-fokra gyógyul, a szellem azonban — csak a jóbarát éles szeme látja még — nem a régi.

Meggyógyulva — látszólagosan — újból felveszi az elejtett munkásság fonálát, gyűjt, dolgoz, befejezi egy-egy dolgozatát, munká-

A disztermet megtöltötte e ritka műélvezet alkalmából városunk válogatott, műérző zenekedvelő közönsége. Ott láttuk a zárt sorokban nemzetiségi különbség nélkül mindazokat, akik maguk is zenélnek, vagy a nemes muzsikáért lelkesedni tudnak.

Kedves epizóddal kezdődik a hangverseny. Alig lépett a dobogóra a négy előadó, Szabó Gizi remekbe készült virágbokréját kap, s ezzel egyidejűleg a közönség soraiból előlép négy bájos leányka s az előadók elé vonulva, mindenkinek külön-külön hófehér, izléses csokrot nyújt át a közönség elismerése és hálája jeléül, lelkes tapsvihár zugása közepette.

Az ajtó bezáratik, kezdetét veszi mély, halotti csendben az I. szonáta: „Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cseleksznek.“

Preciz összjáték, a legapróbb nuanceok finom kiemelése, átértése, elsőrangú előadást eredményezett.

Mind a 7 szonáta után szünni nem akaró taps volt a szereplők megérdemelt jutalma.

Közben 10 perces szünet volt, mely alatt a közönség a tágas lépcsőházba, folyosókra vonulva, kisebb-nagyobb csoportokba verődve, osztatlan tetszéssel tárgyalta városi zeneelőnknek eme legfrissebb eseményét.

A II. rész mindenik száma szintén a legutolsó akkordig lebilincselte a figyelmet, a leghalkabb suttogás nem zavarta az ünnepi csendet, ami elsősorban a kiváló előadásnak tudható be, másodsorban a megjelent közönség intelligenciájának kellő fokmérője. (Mert sajnos, kisvárosi hangversenyeknél gyakran tanulunk az ellenkezőnek).

A VII. szonáta után az addig áhitatos csendet megrázóan töri meg a hangszerek viharos trommotoja. A keresztrefeszítés végjelene után megreped a templom kárpitja, a föld megreszket, s a kösziklák megrepedeznek. Ezt tükrözi vissza drámai elevénységgel eme befejező szakasz, melynek stilszerű megjátszása maradandó mély benyomást tett.

Egy becses műélvezetet nyújtó est kellemes emlékével szétesz a közönség az előadás végén is zajos óvációkban részesítette a szereplőket.

Ját, azonban már nem remél semmit, csak a családnak akarja még a kenyeret biztosítani és aztán... „mit tudom én?“ sóhajt fel előttem. És ez a családjának, utóbb tényleg biztosított száraz kenyér képezte az Ő élet-történetének legnagyobb tragédiáját, ez adta meg vergődő lelkének a kegyelemdőfést, amely után gyógyulást én többé nem remélhettem nála. Baráti kötelességet teljesítendő, megkísérlem Őt kiragadni környezetéből, felajánlok neki a Hunyadvármegyei Múzeumnál egy megfelelő állást, tetszésszerű munkakörrel. „Ha van professzió — kiáltom feléje — úgy ez az: siess, jöjj... dolgozzunk együtt!“

Azonban már késő, a válasz engemet csak két hónap után ér: távirat, amelyben az özvegy jóbarátom elhunytáról értesít.

Utolsó útjára én is kikísértem felejthetetlen jóbarátomat, a nagy botanikust, a gyászszertartás egyszeli, de magasztos volt és fenségesen fájdalmassá tette a 7 kiskoru árvának és az özvegynek vigaszthatatlan nagy bánata.

Dr. Borza professzor és az egyetem mindenben dicséretes buzgalommal sietett az özvegynek segítségére. Gyász-, avagy bucsubeszéd nem volt, az én szavaimat pedig a mélységes fájdalom fojtotta vissza torkomban.

Az egyetem, az egyetemi ifjuság külön is áldozott Péterfi emlékének koszorút helyezve a friss sirhantra. Es aztán mindennek a vége: „volt, nincs“

Nemzetközi esperanto gyűlés huszonnyolc állam részvételével.

A kínai külügyminiszter Ázsia kulturájáért.

A „Keleti Ujság“ írja: (Kolozsvár, május 12. Saját tud.) A múlt év szeptemberében a Népszövetség második ülésén tizenhárom állam küldöttsége javaslatot nyújtott be az esperanto általános tanítása érdekében. A Népszövetség a javaslat tárgyalását a folyó év szeptemberében tartandó harmadik ülés napirendjére tűzte ki és utasította a titkárságot, hogy az esperanto eddigi tanításának eredményeire és a mozgalom méreteire vonatkozó adatokat szerezzék be az egész világról. A Népliga április 18—21-éig tartó nemzetközi tanácskozásra meghívta az esperanto tanárait. Romániát Cseh Andor pap, kolozsvári esperanto tanár képviselte, aki erről úgy a világ politikai, mint művelődés történeti szempontból figyelemreméltó nemzetközi gyűlésről a következő felvilágosítást adta:

— A tanácskozáson csak hivatalos kiküldöttek vettek részt, számszerint kilencvenheten a következő államoktól: Anglia, Ausztria, Belgium, Csehszlovákia, Kína, Chile, Dánia, Egyiptom, Arábia, Finnország, Franciaország, Albánia, Németország, Spanyolország, Olaszország, Magyarország, Japán, Hollandia, Lengyelország, Románia, Perzsia, Oroszország, Svédország, Ukrajna, Svájc, Görögország, Skócia és Bulgária.

A felsorolt államok nagyrészeinek kormányai hivatalosan is képviseltették magukat. Feltűnt, hogy Románia kormánya nemcsak a képviseltetést nem tartotta fontosnak, hanem még a meghívásra sem válaszolt. Cseh Andor megjelenését is a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara és a Kereskedő Tanács tették lehetővé.

Az értekezletet Sir Iric Drummond, a Népliga főtitkára nyitotta meg. Elnökül választották Edmond Privat dr. genfi egyetemi tanárt, Coret Pierret, az Institut I. I. Rousseau igazgatóját és Seven Luijsen párisi egyetemi tanárt, a tanítók világszövetségének elnökét.

A hatalmas anyag részletes megvitatása az üléseken lehetetlen volt. Ezért írásban terjesztették elő. Az egyik német delegátusnak, Dieterle dr. leipzig egyetemi tanárnak a jelentése hat testes kötet.

Az eredmény tagadhatatlanul nagy volt Ennek hatása alatt a tanácskozás átalakult állandó bizottsággá, hogy rendszeres akciót kezdhesen az egyes államok kormányainál. Wellington Koo kínai külügyminiszter indítványára elhatározták, hogy nemzetközi könyvkiadóvállalatot létesítenek, hogy a tudományos világirodalmat esperanto nyelven mielőbb hozzáférhetővé tegyék. A kínai külügyminiszter Ázsia tudományos működésének sikerét és elismertetését az esperanto útján látja biztosítottnak. Az angol delegátusok indítványára kiáltvánnyal fordulnak a világ összes kormányaihoz az esperanto érdekében. A genfi kantonban már egy év óta kötelező tantárgyként tanítják az összes elemi iskolákban. Hasonlóan bevezették már a tanítást Angliában, Olaszországban, Németországban, Franciaországban, Csehszlovákiában és Bulgáriában.

A munkatársakon kívül számos nyilvános előadást tartottak a közönség tájékoztatására.

— Aki eladni vagy venni akar bármit, az hirdessen a „Szászváros és Vidéké“-ben. Lapunk a megye minden városába, községébe jár s így a hirdetés eredménnyel jár. Hirdetési díjak árszabás szerint.

NAPI HIREK.

— Áthelyezés. A belügyminiszter Branga János Szászváros város rendőrkapitányát Sepsiszentgyörgyre az ottani államrendőrséghez „séf de biroul“ minőségben áthelyezte. Az áthelyezés mindenkit meglepett s a beavatottak tudni vélik, hogy az áthelyezés a liberális kormány lezajlott választási küzdelmeiből kifolyólag történt. A rendőrkapitány közkedveltségnek örvend Szászvárosban s így érthető, hogy esetleges eltávozását széles rétegekben sajnálják.

— Évzáró osztály és érettségi vizsgálatok a ref. Kún-kollegiumban. A ref. Kún-kollegium főgimnáziumának VIII. osztályában május hó 10 és 12 napjain voltak az osztályvizsgálatok. Az írásbeli érettségi vizsgálatok május hó 15—18-án folytak le. A szóbeli érettségi vizsgálat jun. 16-án kezdődik. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 52 növendék. Az érettségi bizottság elnöke az egyházi főhatóság részéről dr. Szöllősy János koll. gondnok. Kormányképviselő Dragomir Silvius kolozsvári egyetemi tanár. A felsőkereskedelmi iskolai tagozat felső osztályának osztályozó értekezlete május hó 17-én volt. Az írásbeli érettségi vizsgálatok május hó 22—30-ig, a szóbeliek jun. 26—28 napjain lesznek. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 32 növendék. Az érettségi bizottság elnöke Pogány Árpád, szakelnöke Bocz Soma előjárósági tag, kormányképviselő Candrea László kolozsvári tanker. igazgatósági inspector.

— Dr. Groza Péter az Erdélyrészi Faegyesület elnöke. Az Erdélyrészi Faegyesület f. hó 7-én, vasárnap délelőtt a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok nagytermében közgyűlést tartott, amelyen többek között új tisztikart választott. Az egyesület elnökévé egyhangúlag Dr. Groza Péter dévai kerületi képviselőt választották meg.

— Ingyen méhészeti tanfolyam Kolozsváron. Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület f. évi május hó 22-től június hó 2-ig ingyenes méhészeti tanfolyamot rendez a méhészet iránt érdeklődő kiscgazdák és egyéb foglalkozást űző felnőttek, valamint közép- és főiskolai tanulók és teológusok részére. A tanfolyamon férfiak és nők, fiúk és leányok egyaránt részt vehetnek. A jelentkezéseket elfogadja az E. M. E. titkári hivatala Kolozsvárt, Attila-utca 10 szám alatt. Az előadások az E. M. E. Attila-utcai titkári hivatalában s a házsongárdi méhészeti telepén fognak megtartatni naponta délután 4 órától kezdődőleg. A tanfolyam előadói tisztségét Boga Lajos dr., Balázs Péter Kremniczkyné, Frölich Ilona, László Márton dr. és Páter Béla dr. voltak szívesek elvállalni.

— Az algyógyi fürdő új bérlője. Megirtuk már, hogy az „Ardeleana“ tulajdonát képező Algyógy fürdő új bérlőt fog kapni. A legutóbb benyújtott ajánlatok közül, mint legelőnyösebbet, a Branga János rendőrkapitányt fogadták el, aki 3 évi időre vette bérbe a fürdőt. A megnyitásra már nagyban folynak az előkészületek s amint hírlik, az előjegyzések a szobákra, lakásokra már most megkezdődtek. A fürdő megnyitásával kapcsolatos tudnivalókról bővebben jövő számunkban fogunk beszámolni.

— Felhívás! Miután a kormány az „Emke“ szervezkedése és gyűlésezési joga elleni tilalmát feloldotta, a taggyűjtés országszerte megindult. Felhívjuk városunk és a környék magyarságát, hogy az „Emke“ tagjává lenni jelentkezzenek. Évi tagsági díj 20 leu. Beiratkozásokat és tagsági díjak befizetését a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ papir- és könyvkereskedésében lehet eszközölni.

— A ref. Kún-kollegium majálisára lázas buzgalommal készül a rendezőség s nagy gonddal készíti elő a programot, hogy a közönségnek minden tekintetben élvezetes napot szerezzen. Előre felhívjuk a közönség figyelmét e rendkívül kedves mulatságra, mely, mint mult számunkban is közöltük, június 5-én, pünkösd hétfőjén d. u. a ref. Kún-kollegium kertjében lesz.

— **Helyszüke miatt** számos közleményünk — s így a róm. kath. polgári iskola kertünnepélyéről szóló referadánk is — a jövőszámra maradt.

— **Egy jelentős magyar találmány.** Budapestről jelentik: Istvánffy magyar egyetemi tanár a cellulozé előállítására nézve és a papirosnak kukorica kocsányból való készítésére nézve új módszert talált fel. Ez a találmány a papirgyártást egészen át fogja alakítani. A külföldi nagytőkések között a találmány élénk érdeklődést idézett elő.

— **Simplon és Orient-Express új díj-szabása.** Május 15-től új francia frankra szóló menetjegyeket bocsátanak ki a Simplon és Orient-Expressen való utazásokra. A Simplonon egy utazás ára Bukarestből Temesvárig 98 fr. 30 ct., az Orient-Express Bukarestből Brassóig 47.60, Tövisig 77.80, Aradig 107.80 frank. A frank átszámítási árfolyama 13 lej.

— **Apró hírek.** 230 tanfolyamhallgató élrelmezésére a dévai román kir. tanítóképző igazgatósága pályázatot hirdetett. Az élrelmezés f. év július 1-én kezdődik s tart aug. 20-ig. Zárt ajánlatot ez év május 31-ig kell benyújtani. — Fényképészek kongresszusa ez év október végén Kolozsváron tartatik meg. Célja: a fényképészet és a fotokereskedelem fellendítése, az e szakmában működő kereskedők érdekeinek megóvása, az alkalmazottak és a tanoncképzés viszonyainak rendezése. — A fagyos szentek Erdélyben s így nálunk is komolyabb kártevések nélkül multak el. Pongrác, Servác Bonifác (május 12-13-14) jól viselte magát. Reméljük, hogy Orbán-napja sem fog a szállókban, gyümölcsösökben, vetésekben károkat okozni.

— **Felvétel a nagyszebeni tanítónő-képzőbe és tanárnő-képzőbe.** A sz. Ferenc-rendi nővérek nagyszebeni tanítónőképző és tanárnő-képző intézetébe való felvételért június hó végéig lehet folyamodni. A tanárnő-képzőbe fölvehető okleveles tanítónők és középiskolai érettségi vizsgálatot tett növendékek. A három évi tanfolyam bevégeztével polgári iskolai tanári oklevelet nyernek.

— **8 azaz nyolc.** Ezt a számot viseli az az autóbusz, amely igyekszik Szászvárost a haladni akaró városok példájára hozzászoktatni azokhoz az előnyökhöz, amelyek „az idő pénz” elvének gyakorlati terén való megvalósításából mindenkor és mindenütt származhatnak. Trif és Nasta helybeli vizsgázott sofförök ügyes és anyagilag is rentabilis vállalkozása már eddig is általános helyesléssel találkozott s a gomba módra elszaporodott bérkocsik a reájuk nézve veszélyes konkurencia folytán már leszállították fuvardíjait. Az autóbusz az összes vonatérkezésekhez a város és a vasuti állomás között közlekedik, s ugyszintén — ha az majd megnyílik — az algyógyi híres gyógyfürdőhöz is naponként fog kivinni utasokat. Az autóbusz belsejében 6—8 személy fér el, s tejejn kézipodgyászoknak is van hely. A viteldij aránylag olcsó: a vasúthoz személyenként 10 leu, az algyógyi fürdőig és vissza összesen 40 leu. Az induló állomás: a helybeli „Central” szálloda.

ERZSÉBET MOZI.

Ma vasárnap, május hó 21-én
délután 5 és este 8 órakor

Riválisok.

Szenzációs társadalmi dráma.

+++++

Áldozó csütörtökön

A boldogság visszatér.

Robinne Gabriella főszereplésével és a fényes kísérő műsor, Pathe Revue stb.

+++++

Jövő vasárnap, f. hó 28-án

TITOKZATOS CLUB

Harry Piel kaland.

Figyelem! Kezdet d. u. 5 órakor
„ este 8 ”
Saját villany!

Tanulók figyelmébe! 15-16 éves fiuknak való két rend nyári ruha eladó. Megtekinthető Benkő Lajos ur üzletében.

Egy ügyes fiú **nyomdásztanoncnak** felvétetik lapunk kiadóhivatalában.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdálkodó közönséget értesíteni, hogy a **nagyszebeni Schieb-gépgyártól megbízást kaptam cséplőgépek, malomberendezések és gazdasági gépek eladására.**

Kérem a tisztelt gazdálkodó közönséget, hogy szükségleteit nálam beszerezni sziveskedjék. Költségvetés és információk teljesen díjtalanul!

180 7-12

Tisztelettel **ALEXA JOSIF, Deva.**

Felhívás!

Tisztelettel felkérjük ugy a vidéki, mint **helybeli előfizetőinket**, hogy a már április hó 1-én esedékessé vált II-ik negyedévi előfizetési díjat a könyvkereskedésbe, vagy a könyvnyomdába személyesen befizetni vagy beküldeni sziveskedjenek, mert — közbejött akadályok miatt — az előfizetési nyugtákat ezentul a házhoz nem küldhetjük. Tisztelettel

A kiadóhivatal.

Fodrász-tanonc azonnali belépéssel felvétetik Wachel Frigyes fodrászüzletében Szászváros, Fötér, a városház épülete alatt. 196 3-3

Értesítés!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a mai naptól kezdve **8 ülés**

kényelmes omnibuszomban

a városból a vasuti állomásra vagy onnan be személyenként

5 leu-ért fuvarozok.

(20 kilóig a podgyász díjmentes).

Ügyszintén Algyógyfürdőre is bármikor megrendelhető az omnibusz. Az egész omnibusz díja oda és vissza összesen 200 lei, de 8-nál több személy nem utazhatik.

Tisztelettel:

(198) 1-3 **Májér Hermann**
szállító és fuvarozó.

Lőwy Sándor versenyáruháza Petrozsényben

Tekintve az állandó érdeklődésnek az ünnepekre bevezetett olcsó árakat, továbbra is érvényben tartom és pedig:

1 mtr. I-a	sárga vászon 80 cm. széles	— — —	21.—	Lei
1	„ „ fehéremű vászon	— — —	27.—	„
1	„ „ chiffon	— — —	27.—	„
1	„ „ kitűnő mosó karton és festő	— — —	27.—	„
1	„ „ pepita szövet 80 cm. széles	— — —	27.—	„
1	„ „ zefir férfi ingre	— — —	25.—	„
1	„ „ canavász ágyneműre	— — —	25.—	„
1	„ „ inlet párnatokra, sárga és piros	— — —	27.—	„
1	„ „ vaserős hoszenzeig	— — —	27.—	„
1	„ „ lakatos kék vászon	— — —	29.—	„
1 pár	gyerm. patent harisnya	— — —	10—21.—	Leig
1	„ férfisokni minden színben	— — —	11.—	Lei
1	„ amerikai kötött nőiharisnya minden színben	— — —	14.—	„

Van szerencsém továbbá bejelenteni, hogy a nyári saisonra gyönyörű etaminok, grenadinok, delainok és lüszterek vannak uton. Kérve a nagyérdemű vevőközönségem szives látogatását, tisztelettel:

Lőwy Sándor versenyáruháza Petrozsény.

155 13—